

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

A.T.A.

Sm Sanderyd sn

DOM

Sid 1 (3)

1993-05-27

Avdelning 3
Mål nr 1791-1991

Meddelad i
Jönköping

KLAGANDE Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer
Box 5405, 114 84 Stockholm

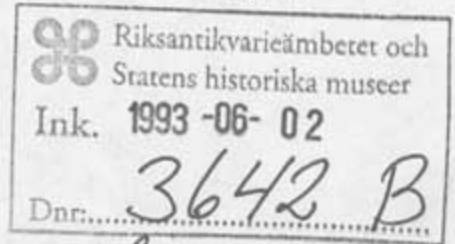
MOTPART Jönköpings kommun, 551 89 Jönköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut

Datum 1991-02-28 Dnr 221-1386-89

Se bilaga A

SAKEN Byggnadsminnesförklaring

1993-06-15 beslöt...
Anmänt
A O / ENK

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (RAÄ) yrkar att kraftverksbyggnaden på fastigheten Röret 1:20 i Hovslätt, Jönköpings kommun skall förklaras för byggnadsminne och anför bl a följande. Kraftverket är mycket representativt för de hundratals små kraftverk som tillkom under tiden för första världskriget. Trots att damm och tub saknas ger anläggningen genom det lättöverskådliga och sällsynt välbevarade maskineriet en god bild av hur det fungerat. Verket är vidare ett av de ytterst få bevarade likströmsverken. Av de under första världskriget anlagda bygdekraftverken blev endast ett fåtal försedda med likströmsutrustning och de flesta av dessa lades ner under mellankrigstiden eller byggdes om till växelströmsdrift. Byggnaden är dessutom ett fint och välbevarat exempel på en medvetet utformad industriarkitektur.

- Klaganden/ombudet
- Motparten/ombudet
- skattemyndigheten
- Länsstyrelsen
- Länsrätten
- Allmänna ombudet
- För kännedom
- För verkställighet
- För delgivning

Postadress
Box 2203
550 02 JÖNKÖPING

Besöksadress
Slottsgatan 5

Telefon
036-156500

Telefax
036-161968

Jönköpings kommun, i egenskap av ägare till berörda fastighet, motsätter sig den begärda byggnadsminnesförklaringen.

Kommunstyrelsen har inhämtat yttranden från kulturnämnden och byggnadsnämnden. Av yttrandena framgår att kraftstationen bedöms som en kulturhistoriskt värdefull byggnad, men att det skydd som behövs anses kunna tillgodoses inom ramen för plan- och bygglagen.

Kammarrätten har den 11 november 1992 hållit syn och muntlig förhandling på fastigheten. Vid förrättningen var representanter såväl för parterna som för Hovslätts hembygdsförening närvarande.

DOMSKÄL

Såsom länsstyrelsen anfört har kraftverksbyggnaden ett kulturhistoriskt värde främst genom att stora delar av den ursprungliga maskinella utrustningen är bevarade. Även kommunen anser att byggnaden är så värdefull att den förtjänar ett särskilt bevarandeskydd, som dock kommunen menar kan tillgodoses genom bestämmelser i kommande detaljplan för området. Frågan är om byggnaden dessutom är så unik att den i enlighet med 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m kan betraktas som synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde och därför skall åtnjuta det skydd som följer därav.

RAÄ har särskilt framhållit att anläggningen är en av ytterst få bevarade som utförts för likström och att både maskineri och byggnad är ovanligt intakta. Kammarrätten finner att det saknas anledning ifrågasätta vad RAÄ anfört om byggnadens unika värde i ett industrihistoriskt perspektiv. Något hinder i lagligt hänseende mot att definiera en byggnad av ifrågavarande art som synnerligen märklig föreligger inte. Kammarrätten finner således att

överklagandet skall bifallas och att målet skall återförvisas till länsstyrelsen för erforderliga åtgärder.

DOMSLUT

Kammarrätten förklarar kraftverksbyggnaden på fastigheten Röret 1:20 i Hovslätt, Norrahammars socken, Jönköpings kommun, för byggnadsminne samt visar målet åter till länsstyrelsen för de åtgärder som föranleds av denna dom.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 5).

		
Gunnar Sönerhed	Hans Träff	Gert Svenson referent

BESLUT

1 (3)

1991-02-28

221-1386-89

Hovslätts hembygdsförening

Angående byggnadsminnesförklaring av elverksbyggnad på fastigheten Röret 1:20 i Hovslätt, Jönköpings kommun

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen avslår ansökan.

BAKGRUND

Hovslätts hembygdsförening föreslog i skrivelse till länsstyrelsen den 19 december 1987 att en elverksbyggnad på fastigheten Röret 1:20 i Hovslätt, Jönköpings kommun måtte förklaras för byggnadsminne.

Elverksbyggnaden uppfördes 1918 av Ängsfors snickerifabrik. Under de år fram till ca 1969 då driften var igång försåg elverket snickerifabriken och ett knappt tiotal hushåll med elektricitet.

Elverksbyggnaden är uppförd i en våning med fasader av gråvitt cementtegel i kryssförband. Taket utgörs av ett sadeltak och är huvudsakligen täckt med tvåkupigt lertegel. Vid ena gavelspetsen finns en skorsten utan krön. Fönstren mot nordväst och sydost är av tvåluftstyp och spröjsade med 12 rutor i varje båge och med lösa innerbågar. Fönstren är målade i en rödbrun kulör. Fönstrens överliggare utgöres av en svagt rundad valvring av tegelstenar. Ingången mot sydväst har en pardörr med diagonal pärlspontpanel. Ca tre meter av den gamla järnplåtstuben är bevarad på husets sydvästra gavel.

Elverksbyggnaden inrymmer endast ett rum. Invändigt finns betonggolv med klinkers. Väggarna är vitputsade och taket är ett välvt pärlsponttak. En kamin har tidigare varit ansluten till skorstenen men den är inte bevarad.

Den ursprungliga maskinella utrustningen är bevarad med turbin och generator vilka förbinds med drivremmar. Enligt uppgift är turbinen tillverkad i Finspång.

Elverksbyggnaden ligger intill det bevarandeområde som aktualiserats i Kulturhistorisk utredning och bevar-

kultur G KME BESLUT POR91386

andeprogram för Jönköpings kommun 4/88, område nr 39, Villaområde i Hovslätt. Området som är beläget sydost om kraftstationen utgörs av en kulturhistoriskt värdefull miljö med tidig villabebyggelse av trä från 1900-1910. Mot nordost ligger närmast två moderna villor.

Ett tiotal meter uppför ån mot sydväst finns resterna av en raserad fångdamm. En järntub ledde vattnet från dammen till kraftstationen och fallhöjden var ca 2 - 3 meter. Effekten kan ha varit omkring 7 Hk.

Ännu längre uppför ån låg snickerifabriken som tillverkade byggnadssnickerier som t ex fönster och dörrar. Där låg ytterligare ett kraftverk med mindre kapacitet men med större fallhöjd.

Kulturnämnden i Jönköpings kommun har den 12 september 1988 avstyrkt framställningen om byggnadsminnesförklaring.

Byggnadsnämnden har - efter hörande av kulturnämnden - vid sammanträde den 13 oktober 1988, § 398, likaledes avstyrkt framställningen.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen.

Enligt länsstyrelsens uppfattning har kraftverksbyggnaden ett kulturhistoriskt värde främst genom att stora delar av den ursprungliga maskinella utrustningen är bevarade. Elverksmiljöns kulturhistoriska intresse har dock lidit skada av att fångdammen och tuben raserats.

Elverksbyggnaden kan inte sägas vara synnerligen märklig eller ingå i ett synnerligen märkligt bebyggelseområde på sätt som avses i nyss nämnt lagrum.

Länsstyrelsen finner därför att ansökan skall avslås.

UPPLYSNING OM HUR LÄNSSTYRELSENS BESLUT KAN ÖVERKLAGAS

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till länsstyrelsen (se bilaga). Enligt 3 kap 19 § KML kan detta beslut överklagas endast av riksantikvarieämbetet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit Ragnar Forss beslutande, avdelningsdirektör Karl

1991-02-28

3 (3)
221-1386-89

Anton Anderson, länsassessor Torkel Fagerlund, läns-
antikvarie Per-Olof Ringquist och antikvarie Anders
Franzen föredragande.

Ragnar Forss

Anders Franzen

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet med karta, delg kv

Länsmuseet

Jönköpings kommun (ägare)

Jönköpings tingsrätt, Inskrivningsmyndigheten (efter la-
gkraft)

Kme